

Przykład analizy logicznej tekstu mającej praktyczne konsekwencje polityczne

Część Pierwsza: Zagadnienie

Część druga – Rozwiązanie – będzie udostępniona po wykonaniu zadań przez studentów.

Źródło:

Mieczysław F. Rakowski, *Jak to się stało*, Polska Oficyna Wydawnicza „BGW”, Warszawa 1991.

Tekst: s. 262, ostatni akapit książki.

[6 Tekst, o którym mowa może być interpretowany na dwa sposoby, co powinna wykazać analiza logiczna; dopóki tych dwóch znaczeń się nie oddzieli, może on być wykorzystywany (dzięki pomieszaniu pojęciowemu) jako argument przeciw *nie-socjalistycznej* opcji polityczno-ekonomicznej. Argument taki funkcjonuje w świadomości niektórych polityków lewicowych i części społeczeństwa (stąd tytuł obecnego tekstu wspomina o konsekwencjach politycznych). Tekst do analizy jest następujący.

Teraz los narodu spoczywa w rękach sił politycznych, które wierzą, że sam fakt zmiany systemu zapewni Polsce godność, pokój i dobrobyt. Wyleczy nas z narodowych przywar, umocni nasze zalety. Oby tak się stało. Ale jeśli do tego nie dojdzie, to można liczyć się z tym, że za jakiś czas ukaże się kolejna książka pod tytułem *Jak to się stało*. Innego autora.

Ten znakomity pod względem retorycznym tekst przypisuje pewien pogląd — nazywajmy go dalej PS (PrzeciwSocjalistyczny) — tym, co dwa lata wcześniej zasiedli przy Okrągłym Stole jako przedstawiciele sił opozycyjnych względem siły reprezentowanej przez Rakowskiego. Problem logiczny jest następujący: czy Rakowski trafnie rekonstruuje KS? W tym celu trzeba wyjaśnić: jakie są możliwe rekonstrukcje i czy jest wśród nich taka, przy której ewentualność, że nowy program też poniesie porażkę rzeczywiście (jak sądzi Rakowski) jest prawdopodobna?

Punkt ciężkości znajduje się w słowie „zapewnia”. Czy przez jego użycie chce Rakowski przypisać swym oponentom (A) pogląd, że likwidacja systemu socjalistycznego jest warunkiem **wystarczającym** dobrobytu (etc.), czy też (B) pogląd, że jest ona tegoż warunkiem **koniecznym**? Mówiąc skrótem: czy $PS=A$, czy też $PS=B$?

Zadanie polega na sformułowaniu obu wersji (A, B) w języku logiki predykatów i zbadaniu następnie, czy istnieją do jednej lub drugiej (lub obu) wersji PrzeciwSocjalizmu jakieś kontrprzykłady; ich istnienie byłoby argumentem na rzecz hipotezy Rakowskiego, że *nowy układ polityczny, kierujący się poglądem PS, może ponieść porażkę*.

Przyjmijmy następujące oznaczenia:

Zmienna „ x ” reprezentuje nazwę dowolnego elementu ze zbioru państw;

„Rozw” — skrót predykatu „rozwija się w kierunku dobrobytu”;

„Soc” — skrót predykatu „jest gospodarką socjalistyczną” (w którego treści zawiera się zasada centralnego zarządzania gospodarką przez osoby kompetentne ideologicznie). Za pomocą tych oznaczeń zapiszmy poglądy A i B.

Inne teksty dostarczające przykładów analizy logicznej:

— /lect/mns2001-CC/problsoc.pdf („Przykład zastosowania [...]”);

— /lect/mns2001-CC/M6.pdf („O tym, jak tworzyć pojęcia teoretyczne [...]”), ustęp 4.1;

— /lect/logGT/sprzeczn.pdf („Procedury badawcze [...]”), ustępy 4.2 i 4.3;

— /lect/logsoc/weber.pdf. („Analiza logiczna tekstu socjologicznego na przykładzie [...] Webera [...]”, odcinki 3 i 4. W ustępie 4.2 pozostawiono Czytelnikowi do wykazania, że na gruncie luteranizmu, przy pewnych wynikach obserwacji, sukces ekonomiczny nie jest warunkiem koniecznym do przypisania danej osobie stanu łaski (jest to jeden z możliwych sposobów wykonania zadania na analizę logiczną tekstu).